

MEMÒRIA HISTÒRICA

VEÏNS DE LA TERRA ALTA MORTS ALS CAMPS DE MAUTHAUSEN I GUSEN

Població	Nom	Arribada a Mauthausen	Trasllat a Gusen	Defunció
Arnes	Joaquim Moliné Pallarès	3-11-1941		21-4-1942
Arnes	Antoni Samper Inglés	8-9-1940	24-1-1941	23-12-1941
Arnes	Isidor Serrano Ramón	3-4-1941	2-10-1941	8-12-1941
Arnes	Llorenç Escobedo Beltran	27-1-1941		29-11-1941
Batea	Abel Figols	30-4-1943 Sachsenhausen		
Corbera d'Ebre	Miquel Busquets Folquet	6-8-1940	17-4-1941	11-11-1941
Corbera d'Ebre	Joan Casado Vargalló	25-1-1941	30-6-1941	9-11-1941
Corbera d'Ebre	Ramón Hurtado Altadill	27-1-1941	29-3-1941	7-12-1941
Corbera d'Ebre	Josep Llop Cardona	27-1-1941	20-10-1941	17-11-1941
Corbera d'Ebre	Francesc Vandellós Lliberia	25-1-1941	17-2-1941	4-7-1941
La Fatarella	Ramon Ruana Fucho	27-9-1940	17-9-1941	3-12-1942
La Fatarella	Pasqual Tigell Pascual	27-1-1941	29-3-1941	31-10-1942
Gandesa	Llorenç Batiste Serres	3-3-1941		7-10-1941
Gandesa	Miquel Pradell Altés	21-7-1941		8-12-1941
Gandesa	Emília Salvadó Sabaté	3-3-1941	8-4-1941	10-7-1942
Gandesa	Tomàs Serres Pallarès	13-12-1940	17-2-1941	13-10-1941
Horta de Sant Joan	Josep Cortés Grau	3-3-1941	21-4-1941	15-1-1942
Horta de Sant Joan	Antoni Fornós Viñet	21-1-1941	20-10-1941	14-11-1941
El Pinell	Pere Martí March	25-1-1941	20-10-1941	5-11-1941
El Pinell	Pere Vallés Pallarès	27-1-1941	28-8-1941	20-10-1941
La Pobla de Massaluça	Carles Melich Cutrona	9-8-1940	21-4-1941	19-12-1941
Prat de Comte	Josep Cardona Viña	13-8-1940	17-2-1941	13-8-1941
Prat de Comte	Antoni Laosa Viña	25-1-1940	17-2-1941	29-11-1941
Prat de Comte	Lluís Pallarès Miralles	13-8-1940	24-1-1941	31-1-1941
Prat de Comte	Miquel Pubill Borrull	25-1-1941	17-2-1941	15-10-1941
Prat de Comte	Bartomeu Rosselló Viña	25-1-1941	17-2-1941	20-9-1941
Prat de Comte	Salvador Rosselló Viña	25-1-1941	17-2-1941	12-1-1942
Prat de Comte	Josep Sabater Pegueroles	13-8-1940	17-2-1941	14-9-1941
Vilalba dels Arcs	Ramon Blanch Domènech	3-3-1941	20-10-1941	15-1-1942

Elaboració a partir de: Roig, Montserrat. *Els catalans als camps nazis*. Edicions 62. Barcelona, 1977.
I Constante, Mariano i Razola, Manuel. *Triangle bleu*. Éditions Gallimard, Paris, 1969.

sos, sobre palla -a vegades, segons la massificació dormien capitulats o a terra. Es van convertir en mà d'obra esclava. L'agost de 1940 hi van arribar els cinc primers terratins, però la majoria (vint-i una persones) hi van ingressar durant l'any 1941. L'esperança de vida als camps era de 4 a 15 mesos. Excepcionalment, dos veïns de la Fatarella hi van resistir gairebé dos anys. Dels vint-i-nou habitants de la Terra Alta que van morir, vint-i quatre van ser al camp de Gusen, quatre al de Mauthausen i un al de Sachsenhausen.

Moltes famílies no van conèixer la mort dels seus parents fins al 1945

EXEMPLES CONCRETS La família de Llorenç Batiste Serres, de Gandesa, va assabentar-se de la seua mort per les gestions d'uns familiars exiliats a França. Aquests familiars van posar-se en contacte amb la Creu Roja Internacional de Ginebra i els van contestar el 16 de

Romà Pujades, de la Fatarella, va sobreviure cinc anys a Mauthausen

juliol de 1943, dient-los que Batiste havia mort a Mauthausen el 7 de juliol de 1941. Altres famílies van conèixer la mort dels seus parents acabada la guerra mundial, l'any 1945, gràcies a algun conegut exiliat a França.

Un cas excepcional és el del veï

de la Fatarella, Romà Pujades Valsebre (16-1-1909), un dels primers d'arribar a Mauthausen (9-8-1940), que va sobreviure gairebé cinc anys, fins a l'alliberament. Enriqueta Folqué Catalan, de Gandesa, explica que el seu marit, Josep Casals Artiga, tenia 19 anys quan va ser fet presoner pels alemanys mentre treballava a la fortificació de la línia Maginot. Era dels més joves que va arribar al camp i allí va passar 4 anys i mig de la seua vida. Primer, va treballar a la pedrera i, després, va tindre la sort

que el destinessen a conduir les vagonetes que trasladaven les pedres. Això el va salvar. Un cas semblant va ser el de Francisco Vallespi Serrà, deportat des d'Angulema en el tren dels 927 refugiats espanyols fins a Mauthausen, on arribà el 24 d'agost de 1940. Passà al camp de Gusen el 17 de febrer de 1941 i tornà a Mauthausen, d'on fou alliberat.

Bot és l'únic poble de la Terra Alta on no consta cap veí que hagués patit l'internament als camps de concentració nazis. Cal destacar, però, el cas de Prat de Comte, amb set morts a Gusen. Tres d'una mateixa família: Bartomeu i Salvador Rosselló Viña, que eren germans, i Antoni Lahosa Viña, cosí germà dels anteriors.

A partir de 1958, la Federació Espanyola de Deportados e Internados Políticos amb seu a París va iniciar les gestions amb el govern alemany a fi d'indemnitzar els deportats supervivents o els familiars. A partir de l'any 1960 es van indemnitzar els familiars (pares, vídues i fills menors d'edat) i es va passar una pensió a les vídues. Per obtenir aquestes indemnitzacions, la família havia de contractar un advocat que iniciés els tràmits a través del consolat alemany o des de França. El govern francès també va pagar una pensió als supervivents com a víctimes civils pels danys físics que havien patit a causa de la deportació.

Seguint l'exemple francès, l'any 1962 els supervivents i familiars dels morts van fundar a Barcelona l'Amical de Mauthausen, tot i que durant el franquisme l'associació va haver de funcionar en la clandestinitat. Gràcies, però, a la instauració de la democràcia, mitjançant actes, conferències i publicacions, la fundació manté viu el record i la memòria de la deportació, perquè aquells horrors no tornen a succeir mai més. ■